

УДК 81'373.2

Гусейнова А.Б.,
Черток Н.А.

Донецкий национальный университет экономики и торговли имени Михаила Туган-Барановского, м. Донецк, Украина, e-mail: lingvodid@kaf.donduet.edu.ua

ДО ПИТАННЯ ПРО МОВЛЕННЄВУ НОМІНАЦІЮ

Guseynova A.B.,
Chertok N.A.

Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhayilo Tugan-Baranovsky, Donetsk, Ukraine, e-mail: lingvodid@kaf.donduet.edu.ua

ON LANGUAGE NOMINATION

Мета. Узагальнити теоретичний матеріал і висловити точку зору мовознавців з цього питання. Актуальність статті полягає в необхідності вирішення проблем пов'язаних із процесом і результатами позначення й підлягаючих рішенню, насамперед, у теорії мовленнєвої номінації.

Методика. Номінація, розглянута в аспекті теорії мови взагалі, має своїм предметом пояснення взаємин номінативних одиниць мови - слів, словосполучень, речень до позамовних об'єктів.

Результати. Вагомий внесок в дослідження мовленнєвої номінації зробили вчені Павлов В.М., Пассов Є.І., Шмельєв Д.Н., Вєпрева І.Т. аналіз наукових робіт, присвячених дослідженню цієї багатогранної проблеми, показав, що вона має ще багато недосліджених теоретичних питань та невирішених практичних проблем.

Наукова новизна. Номінація є найважливішою складовою частиною системної організації мови, природа якої змикається із гносеологічним характером відображальної діяльності людського мислення й утворює, власне кажучи, той фундамент мови, на базі якого здійснюється предметно-осмислена комунікація в суспільстві. Система мови є системою внутрішніх відносин мовних одиниць, значення яких визначаються в підсумку предметним світом. Мовна система не може розглядатись як абсолютно незалежний феномен, а навпаки, як форма тотального вираження діяльності мислення.

Практична значущість. З метою навчання мовна система повинна бути зображена так, як насправді існує в дійсності, і в той же час повинна бути скороченою, а мовні одиниці методично організовані таким чином, щоб якнайбільше забезпечити практичне користування ними в реальній комунікації на професійні теми.

Не зупиняючись на методичних дискусійних проблемах будування курсу вивчення мови з урахуванням фаху, зробимо акцент на загальному аналізі мовленнєвої номінації, як визнаному засобу реалізації свідомості людини.

Ключові слова. Мовленнєва номінація, номінативна автономність, мовлення, текст, комунікація, слово, словосполучення, номінативний акт, семантика.

Постановка проблеми. Проблема мовленнєвої номінації неодноразово привертала увагу багатьох мовознавців. Номінація – винятково складне явище, з'ясування сутності якого пов'язане з вирішенням цілого комплексу різних проблем. Особливої значущості набуває проблема забезпечення реалізації розумово-комунікативних потреб людини.

Аналіз останніх досліджень. Вагомий внесок у дослідження мовленнєвої номінації зробили вчені В.М. Павлов, Є.І. Пассов, Д.Н. Шмельєв, І.Т. Вєпрева. Аналіз на-

укових робіт, присвячених дослідженню цієї багатогранної проблеми, показав, що вона має ще багато недосліджених теоретичних питань та невирішених практичних проблем.

Виділення невирішених проблем. Номінація є найважливішою складовою частиною системної організації мови, природа якої змикається із гносеологічним характером відображуваної діяльності людського мислення й утворює, власне кажучи, той фундамент мови, на базі якого здійснюється предметно-осмислена комунікація в суспільстві. Система мови є системою внутрішніх відносин мовних одиниць, значення яких визначаються в підсумку предметним світом. Мовна система не може розглядатись як абсолютно незалежний феномен, а навпаки, як форма тотального вираження діяльності мислення. З метою навчання мовна система повинна бути зображена так, як насправді існує, реально, і в той же час повинна бути скороченою, а мовні одиниці методично організовані таким чином, щоб якнайбільше забезпечити практичне користування ними в реальній комунікації на професійні теми.

Не зупиняючись на методичних дискусійних проблемах побудови курсу вивчення мови з урахуванням фаху, зробимо акцент на загальному аналізі мовленнєвої номінації, як визнаного засобу реалізації свідомості людини.

Мета статті. Узагальнити теоретичний матеріал і висловити точку зору мовознавців із цього питання. Актуальність статті полягає в необхідності вирішення проблем, пов'язаних із процесом і результатами позначення і які підлягають вирішенню, насамперед, у теорії мовленнєвої номінації.

Основний зміст статті. Пізнання закономірностей номінації спричиняє більш глибоке розуміння ролі людського фактора в мові, розкриття функціональної взаємодії всіх ділянок системи й структури мови, оскільки мовленнєва техніка призначена забезпечувати реалізацію розумово-комунікативних потреб людини. Завдання і сфера застосування такої теорії – дослідження й висновок закономірностей того, як реальність, відбита в категоріях мислення, втілюється в значеннях мовних форм, який вплив має мислення й практична діяльність людей на становлення й прийняття суспільством мовних знаків, на їхню семантичну структуру й правила функціонування. Досить цікаво під час вивчення номінативної функції мови встановити, якою є організуюча роль мовленнєвих форм у знакотворчому процесі, як вони впливають (і чи впливають взагалі) на перетворення понять у мовленнєві значення, за рахунок яких засобів і способів позначаються в мові різноманітні факти реальності, які відображені свідомістю людини.

Сучасне розуміння цільового навчання містить у собі як визначальне поняття «навчання комунікативної діяльності досліджуваною мовою» [2]. Цей фактор посилив інтерес лінгвістів до комунікативних параметрів процесу викладання. При цьому виявилось, що не завжди опис мови, мовних одиниць й особливо мовної діяльності задовольняє методистів. Наприклад, така широко відома вимога, що виходить із принципу активної комунікативності, – під час навчання мови орієнтуватися на текст як основну одиницю організації матеріалу.

Методистами аргументується звернення до тексту як реальної і закінченої одиниці комунікації, яка найбільш відповідає завданням навчання мовної діяльності, розвитку навичок адекватного сприйняття й породження висловлень; удосконалюються й конкретизуються визначені форми й робота в цьому напрямку. Однак теорією мовленнєвої номінації поки не запропоновано розгорнутої й цілісної концепції номінативної природи тексту, не завжди пояснюється його знакова природа. Існують розбіжності в трактуванні знаковості мовних одиниць.

Традиційна лінгвістика трактує термін «номінація» як «утворення мовних одиниць, що характеризуються номінативною функцією, тобто служать для назви й вичленювання фрагментів немовної реальності й формування відповідних понять про них у

формі значення мовних одиниць – слів, словосполучень, фразеологізмів, речень» [1]. Порівняно недавно номінативною одиницею став вважатися текст.

Лінгвісти, котрі розробляють лінгво-гносеологічні основи мовленнєвої номінації, неодноразово підкреслювали, що «номінація – це ніби первинний процес пізнання речей, явищ й їхнє позначення, тобто перший етап закріплення результатів пізнання в мовному знаку, без якого, природно, не може функціонувати понятійна система людини» [2]. Мовленнєва номінація розглядається як фіксування та ідентифікація засобами мови результатів пізнавальної діяльності людини.

Номінація, опосередкована пізнавальним мисленням є завжди змістовною і як така, природно, включається в процеси звукоутворення, у процеси репрезентації об'єктивного світу і його фрагментів [3]. Номінація служить репродукцією предметів, які існують поза мовою людської пізнавальної діяльності, але лише завдяки найменуванню можуть бути використані як інтерсуб'єктивні [4].

Поширення такого підходу до розуміння мовленнєвої номінації в ньому в чималому ступені сприяло тому, що її теорія продовжувала розвиватися під безпосереднім впливом семіології. Імпульси, які стимулювали розвиток номінативної теорії, виходили саме з теорії мови як знакової системи. Широке поширення одержала теза про номінативну самостійність слова (поза контекстом, поза комунікативним актом, яка обґрунтовувалася його високою узагальнюючою здатністю, особливостями відтворюваності, підтримувалася уявленнями про повноцінність лексичної номінації).

Номінативна автономність (у першу чергу імен іменників) надає слову, відповідно до номенклатурної концепції мови, незалежний від мовника характер і створює ілюзію самостійності лексичної одиниці стосовно конкретної мовної діяльності. Для ілюстрації цієї властивості використовувався образ слів-цеглинок, з яких як з готових блоків конструюється речення.

Природно, що номінативна діяльність розуміється в такому випадку як діяльність, спрямована на пошук і вибір готової одиниці іменування. Більш широке й гнучке розуміння лексичної номінації засновано на реальній участі слів у комунікації. Якщо в умовах «нульового контексту» [4] вивчалися переважно назви імен, то в руслі нового підходу як формально-структурні, так і змістовні рамки номінації стали розширюватися. Замість вивчення різних типів ізольованих одиниць (слова, словосполучень) стали досліджуватися процеси позначення в рамках повноцінних комунікативних одиниць (речення, а потім і тексту).

Існує пряма залежність організації номінативних одиниць від завдань і безпосередніх умов реальної комунікації, а виділення номінативних одиниць як самостійних умовно.

Із проблемою самодостатності номінативних одиниць тісно пов'язана й відтворюваність їх як знакових одиниць мови, що мають певний запас стабільних семантичних властивостей. Найбільш чітко ця залежність виражена в думці про необхідність розрізнення номінації віртуальної й номінації «ситуативних предметів думки» [1] і просто «реальних об'єктів мовлення» [4]. Ця залежність не є твердою, вона рухлива і багато в чому залежить від рангу номінативних одиниць і відповідно від їхніх номінативних властивостей. Номінація, здійснювана в тексті й за допомогою тексту, може бути описана тільки у випадку, якщо підходити до цього питання з позицій здійснюваної комунікації. Разом з тим текст – це найвищою мірою інтегративна одиниця, тому що в ньому перетворюються й актуалізуються одиниці всіх рівнів мови, весь номінативний потенціал.

У логіко-смісловій динаміці тексту всі номінативні одиниці одержують визначеність, необхідну для участі в процесі мовного спілкування. Від слова до тексту підси-

люється й залежність номінативних можливостей, єдине від так званого «людського фактора».

Особливості введення слова в текст регулюються глибинним змістом, безпосередньо пов'язаним з комунікативною ситуацією, і своє номінативне завершення будь-яка мовна одиниця може одержати в рамках конкретного комунікативного акту, в якому реалізується й пізнавальна, і комунікативна, і прагматична настанова.

Оскільки будь-яка номінація підпорядковується комунікативним установкам і здійснюється відповідно до прагматичних факторів, то недостатньо говорити про номінації словом або реченням. Йдеться про номінацію глобальну, завершену й конкретну. Звідси й відома умовність виділення різних типів номінації, якщо вона заснована на класифікації об'єктів позначення. Принципового значення тут набувають самі відношення позначення, в які включаються мовні одиниці під час передачі визначеного змісту. Семіологічна єдність всіх видів номінації підтримується також «заданістю», «односпрямованістю», цілісністю тощо з боку самого комунікативного акту [7].

Поняття номінативного акту підлягає істотному коректуванню насамперед тому, що ранні уявлення про нього спиралися переважно на слово, словосполучення, комплекси, номінативні можливості. Акт, здійснюваний у тексті, має специфічні особливості, які не вписуються в модель, сформовану раніше, номінативного акту: більше суб'єктивний характер.

Будь-який номінативний акт детермінується двояко: істотні його властивості формуються і у процесі пізнання, і у процесі комунікації. Цей розподіл – номінативний акт, пізнавальний акт, комунікативний акт – має умовний характер. Взаємозв'язок і нерозривність номінативного акту із процесами пізнання й комунікації найбільш явно проявляються в тексті, оскільки текст є одиницею, оптимально пристосованою для здійснення позначення відповідно до особливостей самої здійснюваної комунікації.

Знаки, нескінченно адаптуючись у безперервно мінливих комунікативних ситуаціях, мають можливість зберігати стабільність, яка забезпечує взаєморозуміння. Саме тому закріплення в знаковій формі результатів пізнавальної діяльності людини можливо тільки в умовах комунікації, саме тому номінативна діяльність і номінація не можуть розглядатися як самостійні й незалежні від комунікативної.

Тимчасом номінативна основа формування змісту в рамках комунікативного акту займає особливе місце: об'єктивний характер цього аспекта виявляється насамперед у тім, що саме номінативний зміст тексту допомагає виявити й конкретизувати комунікативно-прагматичні складові змісту. Номінація, залишаючись «єдиною рефлексивною сутністю мовного знака» [10], має глобальне для мови значення, визначене її комунікативним характером. Опис номінації виявляється можливим у єдиному випадку – якщо розглядати її як єдиний і сукупний з комунікацією процес. Саме такий інтегративний підхід створює сприятливі передумови для реального зближення лінгвістичного опису й методичної організації навчання мовної діяльності.

Інформативна спрямованість комунікації надає підставу сучасним дослідникам мови аналізувати її змістовний бік, пов'язаний з передачею інформації від відправника до одержувача. У зв'язку із цим звертає на себе увагу думка, яка наполегливо побутує в лінгвістичній літературі, що «мова за своєю природою є насамперед засобом комунікації, а не замкнутою в собі структурою» [5].

Можна погодитися з тим, «що будь-яка спроба розглядати мову відокремлено від її комунікативної функції приречена на невдачу». Явище номінації не становить винятку.

Змістовне наповнення мовних форм – це насамперед їхнє співвіднесення з тим явищем, яке детермінує предметне значення одиниці. Перший щабель цього співвідно-

шення можна визначити як номінацію, тобто як відношення мовних одиниць до немовних фактів, ситуацій і реалій.

Номінація є закріплення за мовним знаком поняття – сигніфікату, що відбиває певні ознаки денотати – властивості, якості й відношення предметів і процесів матеріальної та духовної сфери, завдяки чому мовні одиниці утворюють змістовні елементи вербальної комунікації.

Для вирішення питання про номінативну структуру слова достатньо основного розмежування того ідеального компонента, пов'язаного зі значенням мовної одиниці, матеріальним вираженням якого є звукова оболонка слова і об'єктивних предметів та явищ їхніх ознак, які відбиваються шляхом мислення людини й фіксуються у відповідних логічних формах.

За номінації не створюється в значенні слова якась ознака, що не існує в самому предметі, а спрямованість пізнавальної діяльності під час утворення й закріплення значення слова регулюється в остаточному підсумку рівнем знань і характером матеріального життя колективу. Вибір же звукової форми слова (наприклад, стіл – стелити, table – tabula, Tisch – diskus і т.д.) становить інтерес для історії мови.

Відносно предметів та явищ реального світу, відображуваних у змісті мовної одиниці, сигніфікат є всеосяжною понятійною формою, що виконує найбільш істотну функцію мови – бути репрезентантом мислення. Такі цілком мовні категорії, як, наприклад, рід, частина мови, відмінок, є лише допоміжним засобом для утворення системи, в якій здійснюється реалізація законів мислення, що є, у свою чергу, лише відбиттям об'єктивних законів, тому не слід відносити до номінативної сфери моменти чисто мовної форми, не пов'язані із сигніфікативною сферою.

Відношення слова до предмета є не значення цього слова, а лише факт номінації – позначення. Значення слова визначається ідеальним змістом відображуваного реального предмета або властивості, тобто сигніфікатом. У номінації істотним є однозначне співвідношення словесного знака з позначуваним у тому розумінні, що щораз відповідний мовний знак фіксує й підтримує в мовленні саме той предмет, котрий стає об'єктом висловлення. Для номінації насамперед важливим є збереження за певним знаком тих істотних рис реальних предметів та явищ, які через їхнє відбиття в семантиці слова, тобто через сигніфікат, є диференційованим фактором позначення кожного конкретного предмета, явища, властивості, процесу. Іменування предмета за допомогою словесного знака є насамперед вказівкою на ту істотну й розмежувальну ознаку, яка відчленовує один предмет від іншого [6, с. 34].

Узагальнюючий характер сигніфікату (включаючи сюди й сигніфікати загальних і власних імен), пов'язаний з неминуче абстрагуючим характером людської свідомості, вирішує своє внутрішнє протиріччя (діалектику загального й одиничного, абстрактного і конкретного) завдяки тому, що жодний мовний знак не існує абсолютно ізольовано, не є власне безпосереднім елементом комунікації, а завжди входить як елемент до деякої закінченої конструкції – висловлення, у рамках якої будь-яке загальне стає конкретним.

Опис значення мовного знака, іншими словами, структури його сигніфікату вимагає сама природа номінації як мовного явища, яке закріплює у відповідних мовних формах поняття про конкретний предмет та явище через істотну ознаку цих предметів зі збереженням всіх його окремих одиничних ознак [10].

За функціонування, наприклад, слова *стіл* у будь-яких реченнях із прямим значенням цього слова (певний предмет меблів) завжди зберігається істотна його ознака (горизонтальна поверхня, покладена на ніжки й призначена для певних цілей), розкривається в кожному контексті будь-яка додаткова конкретна ознака (круглий, великий,

тумбовий тощо), завжди, однак, при цьому зберігається його основне або, як часто визначають, стрижневе значення.

В аспекті номінації кожний знак має строго певне значення – сигніфікат, за допомогою якого здійснюється завжди однозначний акт комунікації. Тому в плані номінації так звана багатозначність слова має одержувати різко диференційовану інтерпретацію для випадків прямої і непрямой номінації, а також для випадків утворення нових слів. Саме для номінації принципово важливою є одна умова: будь-яка мовна одиниця (насамперед зазвичай слово) у будь-яких контекстних оточеннях залишається тотожною собі тільки завдяки збереженню визначеності й однозначності сигніфікату (за всієї мислимої кількості, наприклад, контекстних визначень для слова *будинок*). Це слово має однозначно співвідноситися з позначуваним ним предметом (денотатом). За умови зміни значення – сигніфікату у випадках образного вживання (непряма номінація – *будинок*, наприклад, у значенні «сім'я») або у випадках явної заміни значення (наприклад, виникнення омонімії – *зуб* людини й *зуб* шестірні) постає питання й про зміну конкретного номінативного змісту мовної одиниці.

На основі універсального закону номінації – адекватного відображення в сигніфікаті слова тих або інших об'єктивних якостей і властивостей предметів (денотатів) – у підсумку адекватно позначаються предмети і явища реальності, речі і їхні зв'язки шляхом співвіднесення тієї або іншої ознаки, зафіксованої в сигніфікаті слова, до тих самих предметів.

У кожній мові, незалежно від етимології конкретних слів, сигніфікативний бік лексики (за всієї розмаїтості форми слова) однозначно співвідноситься з тим або іншим предметом або явищем, що й слугує базою номінації, конглометатором окремих слів, всією системою лексики й граматики, що в підсумку завжди абсолютно достатньо для повного охоплення всієї сукупності мислення людини, спрямованого на той або інший фрагмент реальності. Гносеологічний характер номінації не змінюється від того, який бік предмета (денотат) фіксується в тому або іншому окремому слові; вирішальним є власне відображувальний характер позначення в мовних формах того або іншого реального предмета, ознаки тощо.

Механізм номінації є єдиним для всіх мов. Адекватність вірного відбиття цього світу для всіх народів, які говорять різними мовами, з різним ідіотичним характером, підтверджується вже не мовною системою, а практичною діяльністю людини [8, с.14].

У принципі для механізму номінації ці особливості вибору ознаки укладаються в універсальну гносеологічну схему відображення в понятті (сигніфікаті) реальних об'єктів, що й надає право, з одного боку, існувати в мовознавстві особливій дисципліні – теорії номінації, а з другого – семасіології, етимології й т. ін.

Аналіз конкретних слів повинен завжди саме враховувати основне номінативне значення – сигніфікат, що відбиває істотні ознаки будь-якого предмета, процесу, при тому незалежно від деталей контексту.

Значення слова, наведені в словнику, це власне метарівень для значення слова, що існує тільки в реальних висловленнях, конкретних комунікативних актах [6]. З точки зору номінації, слово починає позначати щось у рамках осмислених комунікативних одиниць, речень (висловлень). Акт позначення тому не належить власне словнику, і він не утворюється із суми вживання слів у висловленнях.

Поділ сфери мовної діяльності на мову і мовлення є умовним і не може впливати на саму сутність номінації мовних одиниць.

У принципі всі сфери мовної фіксації будь-якого факту або явища світу можуть кваліфікуватись як явище номінації. Тому до мовних форм номінації можуть бути віднесені слова, словосполучення й речення.

Важливим пунктом теорії номінації є питання багатозначності слова, тому що воно торкається самої природи номінації – здатності слова точно та виразно позначати, називати річ, предмет і функціонувати в комунікативних актах, передаючи однозначно інформацію про предмет повідомлення [6].

Номінативна функція не може бути відділена від комунікації, оскільки, по-перше, зміст мовних одиниць реалізовується тільки в процесі вербального спілкування, а по-друге, комунікація є перше і єдине призначення мови як засобу об'єктивації мислення.

Усі номінативні одиниці менше, ніж речення, можуть бути виділені як складові частини номінативної структури речення, маючи на увазі певну умовність виділення номінативних одиниць як самостійних зі складу висловлення. Є підстави припускати, що можна встановити початковий процес утворення лексичної одиниці і її подальший розвиток у мові.

До початкового моменту встановлення номінативного значення мовної одиниці в гносеологічному плані може бути віднесений лише вибір тієї або іншої ознаки, властивості, якості предмета, що в умовах конкретного матеріального виробництва та суспільних відносин ще в умовах первісного суспільства стала найбільш важливим та істотним для його визначення.

Теорія номінації має враховувати два фактори: 1) первинне встановлення значення слова й закріплення в пізнанні, а отже, і в мові однієї з ознак предмета; 2) процес розвитку номінативного значення мовних одиниць в аспекті загального розвитку мови.

Висновки. Номінація, розглянута в аспекті теорії мови взагалі, має своїм предметом пояснення взаємин номінативних одиниць мови – слів, словосполучень, речень – з позамовними об'єктами.

Проблема номінації як розділ теорії мови може містити в собі такі складові частини:

- структура семантики слова – проблема реалізації значень мовних одиниць комунікації;
- проблема синонімії й омонімії у зв'язку із природою сигніфікату слова в його відношенні до об'єктів та реальних денотатів;
- проблема багатозначності слова (полісемія) як проблема абстрактної природи словесних знаків;
- проблема зміни значення мовних одиниць;
- взаємодія різних видів значення слова в межах лексичної системи конкретної мови.

Дослідження зазначених тут проблем і низки інших в аспекті теорії номінації, безумовно, може виявитися плідним для сучасного мовознавства.

Список літератури / References:

1. Русский язык. Энциклопедия / Под ред. Ф.П. Филина. – М., 1989.
Filin, F.P. (1989), *Russkiy yazyk. Entsiklopediya* [Russian language. Encyclopedia], Moscow, USSR.
2. Языковая номинация. Общие вопросы. – М., 1977.
Yazykovaya nominatsiya. Obshchiye voprosy [Language nomination. General questions] (1977), Moscow, USSR.
3. Павлов В.М. Понятие лексем и проблемы отношений синтаксиса и словообразования / В.М. Павлов. – Л., 1985.
Pavlov, V.M. (1985), *Poniatyie leksemy i problemy otnosheniy sintaksisa i slovoobrazovaniya* [Token concept and relationship issues of syntax and word formation], Leningrad, USSR.

4. Колшанский Г.В. Коммуникативная функция и структура языка / Г.В. Колшанский. – М., 1984.
Kolshanskiy, G.V. (1984), *Kommunikativnaya funktsiya i struktura yazyka* [Communicative function and structure of the language], Moscow, USSR.
5. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иностранному языку / Е.И. Пассов. – М., Просвещение, 1991.
Passov, Ye.I. (1991), *Kommunikativnyy metod obucheniya inostrannomu yazyku* [The communicative method of teaching a foreign language], Moscow, Russia.
6. Шмелев Д.Н. Проблемы семантического анализа лексики / Д.Н. Шмелев. – М., 1995.
Shmeliyov, D.N. (1995), *Problemy semanticheskogo analiza leksiki* [Problem of the semantic analysis of lexis], Moscow, Russia.
7. Кубрякова Е.С. Типы языковых значений / Е.С. Кубрякова. – М., Наука, 1984.
Kubriakova, Ye.S. (1984), *Tipy yazykovykh znacheniy* [Types of linguistic meanings], Moscow, Russia.
8. Гак В.Г. Языковые преобразования / В.Г. Гак. – М., 1998.
Gak, V.G. (1998), *Yazykovyye preobrazovaniya* [Language conversion], Moscow, Russia.
9. Ключев Е. Речевая коммуникация / Е. Ключев. – М., 2002.
Kliuyev, Ye. (2002), *Rechevaya kommunikatsiya* [Speech communication], Moscow, Russia.
10. Вепрева И.Т. Языковая рефлексия / И.Т. Вепрева. – Екатеринбург, 2002.
Vepreva, I.T. (2002), *Yazykovaya refleksiya* [Language reflection], Yekaterinbyrg, Russia.

Цель. *Обобщить теоретический материал и выразить точку зрения лингвистов по этому вопросу. Актуальность статьи заключается в необходимости решения проблем, связанных с процессом и результатами обозначения и подлежащих решению, в первую очередь, в теории речевой номинации.*

Методика. *Номинация, рассмотренная в аспекте теории языка вообще, имеет своим предметом объяснения взаимоотношений назывательных единиц языка - слов, словосочетаний, предложений к внеязыковым объектам.*

Результаты. *Весомый вклад в исследование речевой номинации сделали ученые Павлов В.М., Пассов Е.И., Шмелев Д.Н., Вепрева И.Т. Анализ научных работ, посвященных исследованию этой многогранной проблемы, показал, что она имеет еще много неисследованных теоретических вопросов и нерешенных практических проблем.*

Научная новизна. *Номинация является важнейшей составной частью системной организации языка, природа которого смыкается с гносеологическим характером отображающей деятельности человеческого мышления и образует, собственно говоря, тот фундамент языка, на базе которого осуществляется предметно-осмысленная коммуникация в обществе. Система языка является системой внутренних отношений языковых единиц, значения которых определяются в итоге предметным миром. Языковая система не может рассматриваться как абсолютно независимый феномен, а наоборот, как форма тотального выражения деятельности мышления.*

Практическая значимость. *С целью обучения языковая система должна быть изображена так, как в действительности и существует, и в то же время должна быть сокращенной, а языковые единицы методически организованы таким образом, чтобы больше всего обеспечить практическое пользование ими в реальной коммуникации на профессиональные темы. Не останавливаясь на методических дискуссионных проблемах построения курса изучения языка с учетом профессии, сделаем акцент на общем анализе речевой номинации, как признанному средству реализации сознания человека.*

Ключевые слова: *речевая номинация, назывательная автономность, вещание, текст, коммуникация, слово, словосочетание, назывательный акт, семантика.*

Objective. *Generalise the theoretical material and express the standpoint a linguist on this subject. Urgency of the article is concluded in need of the decision of the problems, in accordance*

with process and result of the indication and subjecting to decision, in the first place, in theories of speech nomination.

Methods. Nomination considered in aspect of the theories of the language in general, has its subject of the explanation of the relations назывательных units of the language - a words, word-combinations, offers to внеязыковым object.

Results. The Weighty contribution to study of speech nomination have done the scientist Pavlov V.M., Passov E.I., SHmelev D.N., Vepreva I.T. The Analysis of the scientific work, denoted study this polyhedral problem, has shown that she has else much unexplored theoretical questions and undecided practical problems.

Scientific novelty. Nomination is a most most important component part to system organization of the language, which nature closes with гносеологическим nature displaying activity of the human thinking and forms properly speaking, that foundation of the language, on the base which is realized subject-intelligent communication in society. The System of the language is a system of the internal relations of the language units, which importances are defined in total by subject world. The Language system can be not considered as absolutely independent phenomenon, but on the contrary, as the form of the all-out expression to activity of the thinking.

Practical value. For the reason education language system must be изображена so, as actually and exists, and in ditto time must be shortened, but language units methodical are organized so as most of all provide the practical use them in real communication on professional subjects.

Not stopping on methodical дискуссионных problem of the building of the course of the study of the language with provision for professions, shall do the accent on the general analysis of speech nomination, as recognized facility to realization of the consciousness of the person.

Key words: speech nomination, назывательная autonomy, вещание, text, communication, word, word-combination, назывательный act, semantics.

Рекомендовано до публікації канд. філол. наук
Войлошниковою В.Е. Дата надходження рукопису 04.11.2013 р.